

*Sóller* i *Sèlve(r)*, probablement SÜLĪAR/SĪLŪAR, resultant també de llurs riqueses argentíferes, per un nom de la plata aborigen en la nostra gran Illa.

No seria mera imaginació pensar que a base d'aquest complex un NL ARGENTO, -ON, pogué formar-se ja com a ètímon d'Argentona, entre els nostres tarraconenses.

1 És clar que aviat se n'emparà la llegenda, fent-ne un personatge de vida quasi perenne. Com que tots deien que havia tingut un llarg regnat (vuitanta anys), és possible que, rodolant a base d'això, s'expliqui que Heròdot li conjecturi 120 anys de vida, cosa que ja es torna 130 en Asinius Pollio, i el poeta Anacreont, arriba a la gasconada de 150 anys. No fou, però, mera faula, perquè d'ell parlen també homes tan seriosos com Plini, Ciceró i Valeri Màxim. Com que d'altra banda també consten mers privats romans de nom *Argentoni*, en inscripcions de Roma i del Nòricum. Més que en caràcter de personatge històric, hem de pendre, doncs, *Arganthonios* com a símbol de les riqueses d'Espanya en la producció i els minerals de plata.

*Arget*, V. *Argela* L'Argibello, V. *Aljub*

*Argila*

Per manca de problemes verament importants a discutir-hi, ens excusem de tractar dels derivats d'*argila*. Quant a l'antic *Argilers* remetem a l'article ARGELERS, on s'estudia com d'etimologia diferent.

ARGIMON

Antic santuari, al cim d'un gran puig, entre Sta. Coloma de Farners i St. Feliu de Buixalleu.

PRON. POP. *aržimón*, oït així en aquestes dues poblacions, i en el santuari mateix (1929, 1956).

DOC. ANT. «Ipsius castellis de Blanes et d'Argemun et de Cabrera» c. d'a. 1100 (perg. 98 de R. Berenguer III, ACA); *Argemont* 1196 (BABL III, 159); «castells --- d'Argimon ---» 1307 (MiretS, *Castellbò*, 259).

Homònims: *Argemundo* alou, prop de Besalú, any 978 (Aebischer, *Top.*, p. 23).

*Solar d'ARGIMON*, pertanyent a l'esgl. de Prats de Rei: «alodio *Argemundi*» afr. N. de La Manresana a. 1075 (segons el suplement al mapa que publicà el P. Mirambell, de St. Martí de Sesgueioles, pp. 11 i 16, opuscle de la Bibl. de Cat.).

Compost. *Purgimon*, turó del te. de Castellar de la Ribera. Documentat *Pug Argimon* en un doc. de 1078, llegit a l'Arx. de Solsona, on se cita amb un alou pròxim a Altès i amb Castellar.

ETIM. Del NP germ. ARGIMUND, Först. (col. 145); Mas, N. H. *Bna.*, troba NP *Argemundus* en docs. de 981, 984 i 988 (Aebischer, *Top.* 23); en el NE. ja apareix un *Argemu(n)d* en un doc. d'Elna de l'any 949 (colle. Moreau VII, 200). *Argimundus* consta com un duc visgot que intentà deposar el rei Recared en l'any 587-9 (¿fou quan es revoltà Paul de Septimània, amb forces catalanes?); el cas és que en dóna compte Joan de Beclara, en la seva crònica (que hom sospita lligat

amb poblacions cat.), el qual interrompé la seva crònica amb això (ergo propter hoc?).

De tota manera es tracta d'un membre més de la nombrosa sèrie de NPP germànics *Argemir*, *Argeric*, *Argilà*, *Argibau*, *Argeleva* etc., germ. ARG- (no pas HARJ-), com havia cregut M-Lübke (*Roman. Namenstud.* 34-35), que hauria donat *Heri-* en romànic.

10 ARGOLELL

Poblet de l'Urgellet, agr. a Civís, al NO. de la Seu d'Urgell, prop de la r. d'Andorra.

15 PRON. POP. *argurél* SdUrg. (1920); *argorél* Arcauell (1936).

DOC. ANT. *Horgolelle* 839, Acte SdUrg., amb les variants *Ergolel* en el Cpbr. del Cart., i *Orgolell* de la còpia del S. XII (PPujol, núm. 13) [en el ms. d'aquesta crec llegir, més aviat, *Orgollet* —migrada diferència]; «in ape. de villa *Orgolello* --- infrontat --- in ipso capureo q. d<sup>r</sup> ad *Feneros*» a. 924 (*Urgellia* II, 86.5) [= *Caborreu*, *Feners*]; «afr<sup>o</sup> in *Caputrego*, afr. O. in ipso monte de *Orgolello*» a. 992 (*Urgellia* III, 226.9); «in *Loria*; in apud. de Sto. Juliano et in *Ergolelo*» a. 1008 (*Urgellia* III, 304.4); «in *Asnurre* sive --- in valle de *Ergolel*» a. 1156 (Baraut, *Cart. Andorra*, 53. 25); «Sig. R. de *Ergolel*» 1198 (*Cart. Tavernoles*, p. 190(19)); *Ergolel* a. 1206 (Valls Tab., V. *Pir. And.* 30 407); «--- la vall de Fontaneda, de la de *Argolell*» 1838 (Anyós, *Rel. d. la Vall d'Andorra*, p. 6).

ETIM. No és que no en digui res encertat Meyer-Lübke, *BDC* XI, 4, però s'excedeix quan (per insinuar un origen pre-romà) observa que la -e de l'Acte de 839 és incompatible amb el sufix romànic -ELLU. Ja llavors les terminacions -U/-E estaven ben debilitades, i quasi confoses, tendint ràpidament a zero; només quan es troba una abundosa i constant tradició manuscrita, de -E o de -o, són admissibles tals induccions; mentre que aquí es tracta d'un hapax, contradict per totes les dades, des de 924, i per tant no val res.

M'inclino a creure que es tracta d'un NP germànic, posat en diminutiu; idea majorment convincent, perquè en germànic mateix el mot URGOL era ja adjectiu 'insigne, excel·lent'; i URGOLI (d'on el nostre *orgull* > cast. *orgullo*) n'era l'abstracte amb el significat d'«excel·lència» (*DECat* VI, 1112b50; *DECH* IV, 296-7). En el NL *Montergull* deu venir també del NP, com s'esdevé en tants d'aquests noms de turons encastellats, com *Montsoriu*, *Montcorbau*, *Montadó*. Com si el senyor del fort n'hagués dit, bajejant-lo: 'el meu orgull' = 'el mont o castell de mon orgull'. Que si *Montergull* fou el d'un que en feia orgull, *Montesquiu* era el d'un cavaller esquiu, insubmís.

Aquest catalanisme de la nostra noblesa, va passar també al basc: bc. *urgoi* «ufano, altivo, robusto» comú a tots els dialectes (*DECH* IV, 297a44-54); i *Mitxelena*, de més a més, l'assenyala en l'onomàstica: *Urgell*, abans *Urgullers* (*Congr. Onom.* 1955, II, 59). No és estrany, doncs, que aparegui en el compost basc *Hur-*